

Vasilica Zegreanu

ISBN 978-606-19-2161-1

editura Booklet

str. Stefan cel Mare nr. 10, sector 1, București

www.libris.ro

021 318 00 00

021 318 00 01

021 318 00 02

021 318 00 03

021 318 00 04

021 318 00 05

021 318 00 06

021 318 00 07

021 318 00 08

021 318 00 09

021 318 00 10

021 318 00 11

021 318 00 12

021 318 00 13

021 318 00 14

021 318 00 15

021 318 00 16

021 318 00 17

021 318 00 18

021 318 00 19

021 318 00 20

021 318 00 21

021 318 00 22

021 318 00 23

021 318 00 24

021 318 00 25

021 318 00 26

021 318 00 27

021 318 00 28

021 318 00 29

021 318 00 30

021 318 00 31

021 318 00 32

021 318 00 33

021 318 00 34

021 318 00 35

021 318 00 36

021 318 00 37

021 318 00 38

021 318 00 39

021 318 00 40

021 318 00 41

021 318 00 42

021 318 00 43

021 318 00 44

021 318 00 45

021 318 00 46

021 318 00 47

021 318 00 48

021 318 00 49

021 318 00 50

021 318 00 51

021 318 00 52

021 318 00 53

021 318 00 54

021 318 00 55

021 318 00 56

021 318 00 57

021 318 00 58

021 318 00 59

021 318 00 60

021 318 00 61

021 318 00 62

021 318 00 63

021 318 00 64

021 318 00 65

021 318 00 66

021 318 00 67

021 318 00 68

021 318 00 69

021 318 00 70

021 318 00 71

021 318 00 72

021 318 00 73

021 318 00 74

021 318 00 75

021 318 00 76

021 318 00 77

021 318 00 78

021 318 00 79

021 318 00 80

021 318 00 81

021 318 00 82

021 318 00 83

021 318 00 84

021 318 00 85

021 318 00 86

021 318 00 87

021 318 00 88

021 318 00 89

021 318 00 90

021 318 00 91

021 318 00 92

021 318 00 93

021 318 00 94

021 318 00 95

021 318 00 96

021 318 00 97

021 318 00 98

021 318 00 99

021 318 00 100

021 318 00 101

021 318 00 102

021 318 00 103

021 318 00 104

021 318 00 105

021 318 00 106

021 318 00 107

021 318 00 108

021 318 00 109

021 318 00 110

021 318 00 111

021 318 00 112

021 318 00 113

021 318 00 114

021 318 00 115

021 318 00 116

021 318 00 117

021 318 00 118

021 318 00 119

021 318 00 120

021 318 00 121

021 318 00 122

021 318 00 123

021 318 00 124

021 318 00 125

021 318 00 126

021 318 00 127

021 318 00 128

021 318 00 129

021 318 00 130

021 318 00 131

021 318 00 132

021 318 00 133

021 318 00 134

021 318 00 135

021 318 00 136

021 318 00 137

021 318 00 138

021 318 00 139

021 318 00 140

021 318 00 141

021 318 00 142

021 318 00 143

021 318 00 144

021 318 00 145

021 318 00 146

021 318 00 147

021 318 00 148

021 318 00 149

021 318 00 150

021 318 00 151

021 318 00 152

021 318 00 153

021 318 00 154

021 318 00 155

021 318 00 156

021 318 00 157

021 318 00 158

021 318 00 159

021 318 00 160

021 318 00 161

021 318 00 162

021 318 00 163

021 318 00 164

021 318 00 165

021 318 00 166

021 318 00 167

021 318 00 168

021 318 00 169

021 318 00 170

021 318 00 171

021 318 00 172

021 318 00 173

021 318 00 174

021 318 00 175

021 318 00 176

021 318 00 177

021 318 00 178

021 318 00 179

021 318 00 180

021 318 00 181

021 318 00 182

021 318 00 183

021 318 00 184

021 318 00 185

021 318 00 186

021 318 00 187

021 318 00 188

021 318 00 189

021 318 00 190

021 318 00 191

021 318 00 192

021 318 00 193

021 318 00 194

021 318 00 195

021 318 00 196

021 318 00 197

021 318 00 198

021 318 00 199

021 318 00 200

021 318 00 201

021 318 00 202

021 318 00 203

021 318 00 204

021 318 00 205

021 318 00 206

021 318 00 207

021 318 00 208

021 318 00 209

021 318 00 210

021 318 00 211

021 318 00 212

021 318 00 213

021 318 00 214

021 318 00 215

021 318 00 216

021 318 00 217

021 318 00 218

021 318 00 219

021 318 00 220

021 318 00 221

021 318 00 222

021 318 00 223

021 318 00 224

021 318 00 225

021 318 00 226

021 318 00 227

021 318 00 228

021 318 00 229

021 318 00 230

021 318 00 231

021 318 00 232

021 318 00 233

021 318 00 234

021 318 00 235

021 318 00 236

021 318 00 237

021 318 00 238

021 318 00 239

021 318 00 240

021 318 00 241

021 318 00 242

021 318 00 243

021 318 00 244

021 318 00 245

021 318 00 246

021 318 00 247

021 318 00 248

021 318 00 249

021 318 00 250

021 318 00 251

021 318 00

Cuprins

Capitolul I. Vocabularul	3
Structura vocabularului	3
Mijloace de îmbogățire a vocabularului	5
Categorii semnatiche	9
Arhaisme. Regionalisme	11
Unități frazeologice. Formule (clișee) internaționale	12
Tautologia. Argoul și jargonul	13
Capitolul II. Fonetica	15
Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe:	16
Accentul	17
Capitolul III. Morfologia	18
I. Părți de vorbire flexibile.....	19
Substantivul	19
Articolul	23
Adjectivul.....	25
Numeralul.....	28
Pronumele.....	30
Verbul.....	40
II. Părți de vorbire neflexibile	63
Adverbul.....	63
Prepoziția.....	65

Conjunctia	67
Interjecția	68
Capitolul IV. Sintaxa	71
A. Sintaxa propoziției	71
Părțiile principale ale propoziției	73
Predicatul	73
Subiectul	74
Părțiile secundare ale propoziției	76
Atributul	76
Complementul	79
B. Sintaxa frazei	89
Fraza	89
Propoziția subordonată predicativă (PR)	93
Propoziția subordonată subiectivă (SB)	95
Propoziția subordonată atributivă (AT)	99
Propoziția completivă directă (CD)	102
Propoziția completivă indirectă (CI)	104
Subordonatele circumstanțiale	106
Propoziția circumstanțială de loc (CL)	106
Propoziția circumstanțială de timp (CT)	108
Propoziția circumstanțială de mod (CM)	111
Propoziția circumstanțială de cauză (CZ)	112
Propoziția circumstanțială de scop sau finală (CS)	114
Propoziția circumstanțială condițională (CDT)	115

Propoziția circumstanțială concessivă (CV)	117
Propoziția circumstanțială consecutivă (CNS)	119
Capitolul V. Construcții incidente.....	121
Capitolul VI. Anacolutul.....	122
Bibliografie	123

Pentru comenzi:

tel: 021 430.3095
email: comenzi@booklet.ro
web: www.booklet.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ZEGREANU, VASILICA

Memorator de limba română pentru clasele 5-8 / Vasilica Zegreanu. Ed. a 2-a. – București : Booklet, 2019
ISBN 978-606-590-712-6

811.135.1(075.33)



Capitolul I. Vocabularul

Vocabularul (lexicul) cuprinde totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.

Structura vocabularului

A. Fondul principal lexical (vocabularul fundamental sau lexicul de bază) cuprinde cuvintele cele mai uzitate, la un moment dat.

B. Masa vocabularului include restul cuvintelor, care pot fi structurate astfel:

- *arhaisme* – cuvinte care au dispărut din limbă: *hatman, poteră* etc.
- *regionalisme* – cuvinte folosite într-o anumită zonă a țării: *lubenită, barabulă, coblizan* etc.
- *cuvinte populare* – cuvinte folosite în limbajul familiar, nerespectând normele limbii literare: *a se pitula, matale, a găta* etc.
- *elemente de jargon* – cuvinte folosite cu scopul de a impresiona: *bonjour, madame, mersi, ciao* etc.
- *termeni argotici* – cuvinte folosite de anumite grupuri sociale restrânse, cu scopul de a forma un cod: *nașpa, a da un tun, a șutii* etc.

– termeni tehnici și științifici – folosiți în anumite domenii ale științei și tehnicii: *neutron, cip, reactor* etc.

Cuvântul este unitatea de bază a vocabularului; acesta are o formă și unul sau mai multe înțelesuri.

■ **Sensurile cuvintelor:**

– *sensul propriu* de bază: este cel asociat unei imagini obișnuite:

izvor – locul de pornire al râului;

aripă – parte a corpului;

– *sensul propriu secundar*:

izvor – material de inspirație;

aripă – partea laterală a unui obiect;

– *sensul figurat*: este sensul mai puțin obișnuit al obiectelor sau fenomenelor și este strâns legat de context:

izvor – geneză; *aripă* – curaj;

Cuvântul poate fi:

– simplu;

– compus (format din două sau mai multe cuvinte).

Mijloace de îmbogățire a vocabularului

A. Mijloace interne:

■ **Derivarea** este procedeul de formare de noi cuvinte cu ajutorul prefixelor și al sufixelor.

■ **Prefixul** este sunetul sau grupul de sunete care se adaugă în fața radicalului unui cuvânt de bază pentru a forma un cuvânt nou.

Prefixele pot fi:

– vechi: *ne-, în-, des-, răs-, de-* etc.

– noi: *anti-, con-, pre-* etc.

Cele mai des întâlnite prefixe sunt: *re-, în-, ne-, dez-, des-, răz-, răs-, stră-*. La acestea se adaugă cele neologice: *anti-, ante-, arhi-, ultra-, inter-* etc. Exemple: *reface, îndoi, neastămpăr, dezlipi, desface, răzbate, străluci, antifascist, superarbitru, ultrascurtă, arhicunoscut, interstatal* etc.

■ **Sufixul** este sunetul sau grupul de sunete care se adaugă după radicalul unui cuvânt de bază pentru a crea cuvinte sau forme gramaticale noi. Sufixe sunt de mai multe feluri:

– *lexicale*, când formează cuvinte noi: *aur-iu, fric-os, benzin-ărie* etc.

– *gramaticale*, se întâlnesc numai la verbe și formează modurile și timpurile verbale;

Sufixele lexicale sunt folosite pentru denumirea: agentului (autor al acțiunii sau meseriaș: băutor, fierar, gornist, luntraș etc.

- însușirii: argintiu, fricos, folositor, mâncăcios etc.
- colectivității: tufiș, tinerime, brădet, porumbiște etc.
- instrumentului: schimbător, cântar etc.
- noțiunilor abstractive: posibilitate, domnie etc.
- modalității (sufixe adverbiale): bărbătește, grăpiș etc.
- locului și originii: fierărie, sibian etc.
- obiectelor sau însușirilor mici (sufixe diminutivale): binișor, fetiță, tătic, pomișor etc.
- obiectelor sau însușirilor mari (sufixe augmentative): copilandru, măturoi, lădoaie etc.

■ **Derivarea parasyntetică** se realizează atât cu ajutorul prefixelor, cât și al sufivelor: ne-primi-tor, ne-ști-intă, în-chip-ui etc. Derivatele în serie se obțin de la un alt cuvânt derivat: țără + -an + -că = țărancă; + -uță = țărăncuță.

■ **Familia de cuvinte (lexicală)** este alcătuită din totalitatea cuvintelor formate prin derivare de la un cuvânt de bază: drag, drăguț, drăgălaș, a îndrăgi, drăgălașenie etc. Aici distingem: cuvântul de bază – drag, radicalul *drag* (elementul comun tuturor cuvintelor derivate) și cuvintele derivate cu prefixe și sufixe.

Cuvintele care conțin sufixe gramaticale (morfologice) nu sunt considerate ca derivate:

ex.: vorbită, citind, visam

A nu se confunda sufixele (gramaticale/ morfologice și lexicale) cu desinența sau cu articolul hotărât enclitic.

b) Componerea este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi, unind termeni diferenți prin următoarele procedee:

1. sudare (unire, alipire sau contopire)
 - a) substantive: dreptunghi, Câmpulung etc.
 - b) adjective: rău/făcător, cuminte, cumsecade etc.
 - c) pronume: niciunul, altceva, oarecare etc.
 - d) numerale: unsprezece, amândoi, dintâi etc.
 - e) verbe: binevoi, teleghida, nemaiauzind etc.
 - f) adverbe: deasupra, deplin, astăzi, deseori etc.
 - g) prepozitii: despre, dintre, printre etc.
 - h) conjuncții: aşadar, deși, precum etc.
 - i) interjecții: iacătă etc.
2. alăturare cu cratimă (liniuță de unire):
 - a) substantive: redactor-șef, Bistrița-Năsăud etc.
 - b) adjective: nord-american, propriu-zis etc.
 - c) adverbe și locuțiuni adverbiale: astă-vară, într-addevăr, calea-valea, treacă-meargă etc.
 - d) interjecții: hop-aşa, tic-tac, tura-vura etc.
3. alăturare fără cratimă:
 - a) substantive: Calea Victoriei, Ștefan cel Mare, Valea Prahovei etc.
 - b) pronume: domnia ta, domnia lui, ceea ce etc.
 - c) numerale: douăzeci și trei, de două ori, câte trei etc.

d) locuțiuni adverbiale: *de altfel, în curând, pe de rost etc.* neni și cărti

e) prepoziții și locuțiuni prepoziționale: *de pe la, de sub, de jur împrejur* etc.

f) conjuncții și locuțiuni conjuncționale: *ca să, cu toate că, de vreme ce* etc.

4. abreviere (prescurtare): *a.c. – anul curent, etc. – et cetera; CEC/ C.E.C – Casa de Economii și Consemnațiuni.*

■ **Prefixoidele** sunt elemente de compunere care se aşază în fața rădăcinii pentru a forma un cuvânt nou: *aero-, auto-, bio-, filo-, geo-, hidro-, macro-, micro-, multi-, orto-, poli-, pseudo-, tele-, zoo-* etc. Ele provin din limba latină sau din greaca veche și au o circulație internațională.

■ **Sufixoidele** sunt elemente de compunere care se aşază după rădăcină pentru a forma cuvinte noi: *-cid, -crație, -fil, -fog, -fug, -log.*

c) **Schimbarea valorii gramaticale** sau **conversiunea** este procedeul de formare a unor cuvinte noi prin trecerea de la o parte de vorbire la alta:

– substantive se pot forma din: adverbe (aproapele); adjective (adâncul); verbe la participiu (rătăciții); verbe la supin (mersul); verbe la gerunziu (suferindul); pronume (eul); interjecții (oful);

– adjective se pot forma din: verbe la participiu (culeasă); verbe la gerunziu (fluturânde); pronume (acești); adverbe (aşa);

– adverbe se pot forma din: adjective (frumos); verbe la participiu (îngânat); substantive (noaptea).

– pronumele: posesiv, demonstrativ, nehotărât, negativ, relativ, interrogativ și de întărire devin adjective pronominale când determină un substantiv. În acest caz se acordă obligatoriu în gen, număr și caz cu substantivul și au funcția sintactică de atribut pronominal.

Pronumele personale (inclusiv *lui, ei, lor*), pronumele de politețe și pronumele reflexiv nu se convertesc în adjective pronominale.

ex.: Prietenii *lor* au plecat. (atribut pronominal)

B. Mijloace externe: Împrumuturile. Neologismele

■ **Neologismele** sunt cuvintele noi împrumutate din alte limbi sau create în interiorul limbii prin derivare sau compunere, având obligatoriu un component neologic: *design, stres, show, miting, marketing* etc.

Categorii semantice

■ **Sinonimele** sunt cuvinte cu formă diferită și cu sens identic sau asemănător. În funcție de gradul lor de echivalență semantică ele pot fi:

– **partiale** – când nu toate sensurile coincid:

Respo poftă = dorință, mut = tăcut, a elibera = a degaja;

– **totale** – când toate sensurile coincid:

destin = soartă, a muri = a deceda, sud = miazăzi

Toate sinonimele unui cuvânt alcătuiesc o serie sinonimică.

■ **Antonimele** sunt cuvinte cu sensuri diametral opuse: *rece* ≠ *cald*, *dragoste* ≠ *ură*, *atent* ≠ *neatent*, *departe* ≠ *aproape*, *avantaj* ≠ *dezavantaj*.

■ **Omonimele** sunt cuvinte cu aceeași formă și sens complet diferit. Ele pot fi:

• **omonime lexicale**:

– **totale** (sunt identice în flexiune: *lac* – *lacuri*, *bancă* – *bănci*);

– **partiale** (sunt diferite în flexiune: *masă* – *mese*, *mase*; *lob* – *loburi*, *lobi*; *bob* – *boabe*, *bobi*, *boburi*);

• **omonime gramaticale** – când sunt părți de vorbire diferite: *sare* – substantiv/ verb; *toc* – substantiv/ verb.

■ **Omofonele** sunt cuvinte care se pronunță la fel: *ea* – *ia*.

■ **Omografele** sunt cuvinte care se scriu la fel: *v_eselă* – *veselă*, dar se pronunță diferit.

■ **Paronimele** sunt cuvinte cu formă asemănătoare și cu sens diferit: *lacună* – *lagună*; *epic* – *etic*; *a asculta* – *a ausculta*; *prume* – *prenume*; *complement* – *compliment*.

■ **Cuvintele polisemantice** sunt cuvinte care au două sau mai multe sensuri legate între ele: *foc* (flacără, arșiță, incendiu, entuziasm, război, împușcătură); *a da* (a oferi, a dări, a înmâna, a dona, a sacrificia).

■ **Pleonasmul** este o greșeală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte sau a unor construcții cu același sens: *a urma în continuare*; *pubelele de gunoi*; *autoevaluare proprie*.

Arhaisme. Regionalisme

■ **Arhaisme** lexicale sunt cuvinte care nu se mai întrebuintează astăzi în vorbire.

Arhaismele fac parte din masa vocabularului și sunt folosite în literatură pentru a construi epoci trecute.

ex.: *vornic*, *postelnic*, *surle* etc.

Unele arhaisme au ieșit din uz odată cu dispariția realităților denumite.

Arhaismele sunt:

- lexicale – cuvinte vechi: *logofăt*
- fonetice – pronunții vechi: *vecinici*
- morfologice – forme gramaticale vechi: *erea*
- sintactice – construcții sintactice vechi: *carele domn*
- semantice – sensuri vechi ale unor cuvinte: *lefter* (liber); *lefter* (fără bani).

■ **Regionalisme** lexicale sunt cuvinte folosite numai în anumite zone ale țării.